سخن سردبیر (سرمقاله)

درآمدی بر آسیب‌شناسی کرسی‌های نظریه‌پردازی،نقد و مناظره

دکترتورج زینی وند[۱]

استادگروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه رازی

باوجود توسعه کمی وکیفی کرسی‌های نظریه‌پردازی،نقد ومناظره، در چند دهه اخیر،اما این کرسی‌ها همچنان با اهداف وافق‌های متولیان امر،به‌ویژه اسناد ومصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، فاصله وتفاوت معناداری دارد. یافته‌های این گزارش توصیفی ومختصر به دلیل فقدان داده‌ها وجامعه آماری؛ جهت استقراء و استنتاج، بیشتر براساس تجمیع وتنظیم نقدها و دیدگاه‌های اندیشه‌ورزان این حوزه استوار است.خوانش و تحلیل دیدگاه ایشان، بیانگر این است که این کرسی‌ها در دو بعد شکلی ومحتوایی با بحران‌ها و چالش‌هایی جدّی روبرو هستند.ازجمله؛ فاصله‌گرفتن کرسی‌ها از ماهیت اصلی ووجودی خود،غفلت از اصول ومبانی اخلاقی وآزادآندیشی،عدم آموزش اصول و مبانی و اهمیت فرهنگ نقد و مناظره و تضارب آراء در مراکز آموزشی و علمی کشور، افراط‌گرایی در توجه به شکل و فرم و مسائل فرعی واداری کرسی‌ها، پیوند نامناسب این کرسی‌ها با مسأله تبدیل وضعیت و ارتقای اساتید دانشگاه،فقدان پیوست‌های رسانه‌ای دربرگزاری‌کرسی‌ها، بحران تکرار وعدم نوآوری،دوری وفاصله موضوعات از نیازها، بحران‌ها وچالش‌های اجتماعی وفرهنگی،نبود برخی ضمانت‌های اجرایی در پیگیری امور این حوزه،غلبه عنصر ترجمه بر تولید علم و بومی‌سازی،عدم اهتمام مدیران دانشگاه‌ها به فلسفه و ضرورت این کرسی‌ها،تبدیل نشدن فرهنگ نظریه‌پردازی،نقد ومناظره به عنوان گفتمان غالب بر جامعه دانشگاهی وحوزوی و....از برجسته‌ترین این مباحث وچالش‌ها به شمار می‌آیند.

همانطور که ملاحظه گردید به اختصار وکلّیت به مهم‌ترین آسیب‌ها وچالش‌های کرسی‌های نظریه‌پردازی در دو بعد شکلی و محتوایی پرداختیم؛ البته برای دستیابی تحلیلی و تفصیلی به چنین مقصودی در امر آسیب‌شناسی،نیاز به داده‌ها و جامعه آماری خاصی در خصوص برگزاری این کرسی‌ها ؛ در سایت مراکزحوزوی و دانشگاهی کشور است.شوربختانه، عدم پاسخگویی برخی از این مراکز و دانشگاه‌ها جهت دریافت برخی آمار و اطلاعات و به روز نبودن داده‌ها و آمارها، استنتاج نگارنده را با چالش جدی روبرو نمود.به همین سبب، خوانش دیدگاه اندیشه‌ورزان در برخی نشست‌های دانشگاهی وگفت وگوهای رسانه‌ای که به درستی به برخی از این چالش‌ها و آسیب‌ها اشاره نموده‌اند و نیز تجربه نگارنده، دو منبع اصلی این سرمقاله به شمار می‌آیند.اما مسأله اصلی که باید با جدیت و پشتکار در جستجو وتحلیل آن بود؛ارائه راهکارهای عملی در فرایند نظریه‌پردازی در مراکز حوزوی ودانشگاهی

۱. رایانامه: Zinivand 56@ gmail.com

ومدیریت چرایی ایستایی ورکود این‌کرسی‌هاست.این رسالت ومأموریت، جز با اراده محکم و تلاش پیوسته، ممکن و فراهم نمی‌شود.حاصل ونتیجه چنین کاری،بستن کج‌راهه‌ها و آغاز بازیابی جایگاه علوم انسانی در اداره کشور است.

اهمیّت و ضرورت چنین پژوهش‌ها وگزارش‌هایی بیشتر از آن جهت است که می‌تواند راهگشای مدیران ومتولیان این کرسی‌ها و راهنمای پژوهشگران حوزهٔ نظریه‌پردازی و مناظره باشد.از سوی دیگر، واکاوی و بازخوانی این آسیب‌ها می تواند ما را نسبت به نقاط ضعف و مثبت و نیز احتمالا تجدیدنظر در افق‌ها و سیاست‌های کلان این حوزه یاری وآگاهی برساند.

افزون براین،یکی از مطالبات جدّی امام شهید(رضوان الله تعالی علیه)،پویایی واهتمام حوزه و دانشگاه در دومسأله نوآوری و شکوفایی این کرسی‌ها بوده است.ایشان بارها نسبت به نتایج و دستاوردهای نشاط و پیگیری این رویکرد در مراکز آموزشی و علمی کشور(حوزه ودانشگاه) تأکید وترغیب نموده‌اند.آن تأکیدات، بار مسئوولیت همه اندیشه‌ورزان وصاحبان قلم را سنگین ویادآوری می‌نماید.

امیدواریم با تلاش گسترده وهمدلی شما، نشریه کرسی‌های نظریه‌پردازی و نوآوری در علوم انسانی که با همت و همکاری مشترک دانشگاه رازی ودبیرخانه هیأت حمایت ازکرسی‌های نظریه پردازی شورای عالی انقلاب فرهنگی و به منظور فراهم ساختن بسترهای لازم علمی نوآوری و نظریه‌پردازی در علوم انسانی منتشر می‌شود، راه را برای پژوهشگران پیشکسوت و جوان این عرصه بگشاید.البته به درستی می‌دانیم‌که پیمودن این راه ورسیدن به مقصد، بسیار سخت ودشوار است.لذا از همه همکاران پرتلاش واندیشه‌ورز،به ویژه دبیرخانه هیأت‌های حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی،نقد ومناظره در حوزه و دانشگاه، درخواست می‌شود، به منظور ترغیب همکاران و پژوهشگران،گزارش کرسی‌های ارائه شده را به صورت علمی وتحلیلی و حسب شیوه‌نامه نشریه، جهت بررسی و انتشار به این نشریه، ارسال نمایند.

تورج زینی‌وند